

- abs@.nsf/Latestproducts/4228.0Main%20Features20201112?opendocument&tabname=Summary&prodno=4228.0&issue=2011-12&num=&view. – Назва з екрану.
2. ALA. Adult and Community Education in Australia. – Footscray, Victoria: Adult Learning Australia, 2015. – 27 p.
 3. Black S., Yasukawa K. Time for National Renewal: Australian literacy and numeracy as Foundation Skills /S. Black, K. Yasukawa// Literacy and Numeracy Studies. – 2010. – Vol. 18 (2). – P. 42-57.
 4. DEER. What's happening with language, literacy and numeracy in vocational education and training? 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vetpd.qld.gov.au/resources/pdf/la/literacy-numeracy-training.pdf>. – Назва з екрану.
 5. DEEWR. Australian Core Skills Framework: A summary. 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.colombiaaprende.edu.co/html/home/1592/articles-277156_CoreSkills.pdf. – Назва з екрану.
 6. DEEWR. The Development and State of the Art of Adult Learning and Education (ALE): National Report of Australia. 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/INSTITUTES/UII/confintea/pdf>. – Назва з екрану.
 7. Department of Education and Training. Education for All: Australia's National 2015 Review. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002310/231060e.pdf>. – Назва з екрану.
 8. Forbes O. Country profiles of formal and nonformal adult education opportunities in literacy, numeracy and other skills: Australia. Paper commissioned for the Global Education Monitoring Report 2016 'Education for people and planet: Creating sustainable futures for all' / Orlando Forbes. – Global Education Monitoring Report, 2016. – 18 p.
 9. Gillard. Address to CEDA Leaders in Adelaide. 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ministers.employment.gov.au/gillard/addressceda-leader-series-adelaide>. – Назва з екрану.
 10. Literacy for Life Foundation. A different model for literacy. 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lfff.org.au/#!/about/csgz>. – Назва з екрану.
 11. OECD. Adult Literacy 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/edu/innovation-education/adultliteracy.htm>. – Назва з екрану.
 12. SCOTese. National Foundation Skills Strategy for Adults. 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.industry.gov.au/AboutUs/Documents/COAG-Industry-and-Skills-Council/FormerSCOTese/National-Foundation-Skills-Strategy-for-Adults.pdf>. – Назва з екрану.
 13. Seddon T., Clemans A., Billett S. Social partnerships: Practices, paradoxes and prospects of Local Learning Networks / T. Seddon, A. Clemans, S. Billett // The Australian Educational Researcher. – 2005. – Volume 32 (1). – P. 25-48.
 14. Shomos A., Forbes M. Literacy and Numeracy Skills and Labour Market Outcomes in Australia. Productivity Commission Staff Working Paper /A. Shomos, M. Forbes. – 2014, Canberra. – 83 p.

В статті на основі аналізу аутентичних джерел, порівняльно-педагогічних праць та нормативних документів здійснено аналіз державної політики та змістовно-процесуальних особливостей розвитку функціональної грамотності серед різних категорій дорослого населення Австралії в системі неперервного освіти впродовж життя.

Ключові слова: освіта дорослих, функціональна грамотність, читання, письмо, арифметична грамотність, державна політика в сфері освіти, національна стратегія покращення грамотності дорослих, соціальне партнерство в розвитку грамотності дорослих, Австралія.

Based on the study of authentic sources, comparative-pedagogical works and normative documents, the article analyzes the state policy and main content and procedural features of functional literacy development in different categories of adult Australian within life-long learning. An analysis of government documents shows that contemporary Australian educational policy for the adult literacy development is based on a transformation of the phenomenon understanding: from the perception of it as a social and civic benefit to as a means of employment. This is evidenced, in particular, by the classification of "basic / fundamental skills", as outlined in the document "Core Skills for Work Developmental Framework – CSWDF", in particular: 1) orientation in the field of professional activity / employment; 2) interaction with others; 3) getting a job / employment. Most Australian government initiatives to develop functional literacy (English (listening, communication, reading, and writing); arithmetic literacy; digital literacy; job skills) have the ultimate goal of increasing participants' access to employment rather than enhancing community participation or participation in itself. Leading Australian adult education organizations are: Adult Education and Community Education and the Australian Adult Education Association, which through involvement in government strategic initiatives (National Adult Skills Development Strategy, English Adult Learning Program, Adult Learning Program, Learning and employment skills; the Australian Apprenticeship Access Program) implement approaches to the functional literacy development in various categories of adult population, including Aboriginal people and Torres Strait Islands; young people; persons with disabilities; elderly people; the unemployed; migrants.

Key words: adult education, functional literacy, reading, writing, arithmetic literacy, state education policy, national adult literacy strategy, social partnership for adult literacy, Australia.

УДК 74.014(100)(091):81'243(045)
DOI 10.31339/2413-3329-2019-2(10)-204-208

Гарапко Любов Іванівна,
аспірант,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

ІНШОМОВНА ОСВІТА У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ГОЛОВНІ ВЕКТОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ

У статті визначено основні вектори і тенденції розвитку історіографії української педагогічної науки з вивчення іншомовної освіти у зарубіжних країнах. Показано, що предметне дослідження цієї проблеми розпочалося у другій половині 1990-х рр., у 2004 – 2007 рр. значно посилилася увага до її вивчення, за наступного десятиліття відбувся справжній бум у науковому осмисленні означеного феномену. Це зумовило розширення тематичного спектру досліджень та посилення їхньої міждисциплінарної спрямованості.

Ключові слова: педагогічна наука, педагогічна компаративістика, історіографія педагогічної науки, зарубіжна освіта, іншомовна освіта, зарубіжні країни, лінгвістика.

Постановка проблеми. Динамічні процеси інтеграції України в європейський культурний простір актуалізують потребу вивчення і творчого використання зарубіжного досвіду у різних царинах національної системи освіти і науки. На це орієнтують базові законодавчі акти «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.» (2013), Закон України «Про вищу освіту» (2014), Закон України «Про освіту» (2017) та ін. Вони чітко декларують євроінтеграційні прагнення нашої держави та спрямовують структурну перебудову національної освітньої системи щодо її відкритості, орієнтованості на формування готовності учених-педагогів і освітян-практиків до інноваційної діяльності, яка відповідає пріоритетам розширення міжнародного співробітництва. Важливу роль у реалізації цих завдань може відіграти ґрунтовне вивчення досвіду розвитку іншомовної освіти у зарубіжних країнах.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Проблему розвитку зарубіжної іншомовної освіти українські вчені аспектно розробляють у різних науково-дослідницьких і змістовно-тематичних ракурсах: методології педагогічної компаративістики (О. Заболотна, К. Корсак, Н. Лавриченко, О. Локшина, З. Малькова, Л. Пуховська та ін.); впливу глобалізації на формування світового освітнього простору (Г. Бутенко, В. Кремень, М. Згуровський, І. Зязюн та ін.); розвитку вищої і професійної освіти в окремих країнах світу (Н. Абашкіна, А. Василюк, В. Жуковський, М. Євтух, Н. Ничкало, Б. Фуртак та ін.), становлення безпосередньо іншомовної освіти у країнах Європи, Америки, інших регіонів (О. Авксентьева, Р. Антонюк, В. Базова, О. Першукова, Н. Шеверун та ін.). Утім, не було проведено цілісного предметного аналізу історіографічного доробку з означеної проблеми.

Мета статті: визначення основних векторів і тенденцій розвитку української педагогічної історіографії з вивчення іншомовної освіти у зарубіжних країнах.

Результати дослідження. Предметне осмислення історії, теорії і практики вивчення іноземних мов у зарубіжних країнах в історіографії української педагогічної науки розпочалося у другій половині 90-х рр. ХХ ст. З'ясовуючи генезу осмислення цього феномену, слід відзначити, що в Україні, як й усьому пострадянському просторі, в його основі лежали прагматичні мотиви у вигляді систематизації іноземного досвіду для його використання у переорієнтації навчального процесу на посилене вивчення іноземних мов.

На такому тлі у науковців кристалізувалося розуміння іншомовної освіти як засобу міжкультурної взаємодії та необхідності організації навчання іноземних мов як процесу взаємопізнання різних культур. Як наслідок, на перетині ХХ – ХХІ ст. відбулося розширення предметної галузі «іноземна мова» до рівня «іншомовна освіта», а модернізація мети вивчення іноземної мови (зادля формування здатності до міжнаціональної комунікації) призвела до заміни об'єкта наукового і дидактичного вивчення «мови» на категорію «лінгвокультура».

Історіографічний аналіз масиву тематичних праць, що у середині 90-х рр. ХХ ст. – 2003 р. історіографічний процес вивчення зарубіжної іншомовної освіти розгортався у двох взаємопов'язаних площинах. Першу представляють різновидові публікації педагогів і лінгводидактів, в яких проблема розвитку іншомовної освіти у зарубіжних країнах досліджувалася опосередковано, у різних предметних ракурсах. Його розмаїття увиразнює репрезентативна вибірка у вигляді дисертаційних праць (В. Плахотник та ін.), статейних матеріалів (О. Беляєв, А. Богуш, М. Вашуленко, С. Гапонова, О. Коваленко, О. Локшина, Є. Спіцин та ін.), навчальних посібників (В. Редько, С. Ніколаєва, Т.Шкваріна та ін.) тощо. Вони розкривають різні аспекти іншомовної освіти (зміст, інноваційні методики і технології організації навчального процесу і т. ін.) у закладах початкової, середньої, вищої освіти України в контексті адаптації європейського досвіду, зокрема наслідування зарубіжних моделей оцінювання знань, вмінь і навичок іншомовного спілкування учнів і студентів та ін.

Друга історіографічна площина стосується студій безпосередньо присвячених різним аспектам розвитку зарубіжної іншомовної освіти. Вона також представлена значною кількістю праць в українському науково-педагогічному і лінгвістичному просторі. Як приклад, відзначимо вибірку статейних матеріалів із часописів «Іноземні мови в навчальних закладах» за 2004 – 2007 рр. (А. Басіна, О. Карп'юк, М. Короденко, Г. Крючков, А. Несвіт, А. Пархоменко, О. Петрушкова та ін.), «Рідна школа» (Г. Артемчук та ін.), «Педагогічні науки» (І. Бажанова та ін.), а також монографічні роботи з етнолінгвістики (І. Голубовська), про мовну картину світу А. Погрібний та ін.

Саме 2004 – 2007 рр., згідно з нашим аналізом, стали свого роду рубіжними і переломними в історіографічному процесі української педагогічної науки. У цей час посилювалася, а в наступні роки прогресувала тенденція щодо збільшення кількості та розширення тематично-змістового спектру праць з проблем розвитку іншомовної освіти у зарубіжжі. При цьому у переважній більшості вони фокусували на освітній політиці Ради Європи та базових документах різних інституцій ЄС, які визначали шляхи і параметри реформування іншомовної освіти у країнах, що належали до цих об'єднань. З таких позицій їхній досвід вчені екстраполювали на модернізацію навчального процесу з вивчення іноземних мов в освітніх закладах України.

Спільним для означеної групи праць стало обстоювання парадигми взаємообумовленості мовної та освітньої політики, яка витікала з концептуальних освітніх документів Європарламенту, Європейської комісії, Ради Європи, інших інституційних структур ЄС. Вони стали базовою основою для розробки національного законодавства у галузі освіти країн-членів Євросоюзу (а з 2005 р. і України) та розвитку їхніх освітніх систем, зокрема й у галузі іншомовної освіти. Стрижневе значення мали методологічні засади двох концептуальних документів – «Європейський Мовний Портфоліо» (1998 – 2000) і «Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти» (2001), які стали базою для розробки освітніх термінологічних систем країн ЄС та за певними критеріями визначали рівні іншомовної компетентності їхніх громадян. Розширенню доступу до цих матеріалів українських науковців і освітян-практиків сприяли їхні україномовні публікації, які також супроводжуються ґрунтовним науково-методичним аналізом основних положень та рекомендаціями до практичного застосування [3; 4].

Історіографічний аналіз масиву наукових студій виявив, що у 2010-2013 рр. відбувся справжній «бум» дослідження іншомовної освіти у зарубіжних країнах. Його динаміку і країнознавчий вектор увиразнює поява понад десяти дисертаційних досліджень – докторських (О. Кузнецова (2003), М.Тадеева (2011), А. Гаманюк (2013), В.Махінов (2013) і кандидатських (О. Першукова (2002), А. Нікітченко (2004), Л. Гульпа (2007); Л. Заблоцька (2010), І. Шестопалова (2010); В. Смелянська (2011), Л. Мовчан (2012), Л. Товчигречка (2012 р.), О. Максимова (2013) та ін. Поряд із цими спеціальними комплексними студіями, на яких зосереджуємо основну увагу, активізувалося вивчення іншомовної освіти закордоном у різних тематичних ракурсах, зокрема реформування національних освітніх систем зарубіжних країн, професійної підготовки вчителів іноземних мов, розвитку різних ланок шкільної системи тощо.

Багатогарний характер розвитку зарубіжної іншомовної освіти зумовив складну архітектоніку історіографії цієї проблеми. Доволі продуктивним для її вивчення вважаємо синтезований «персоналістсько-перехресний» підхід, який дозволяє, з одного боку, показати оригінальні здобутки кожного вченого, з іншого, узагальнити й увиразнити основні підходи до вивчення її окремих аспектів та показати здобутки і прогалини у дослідженні цього феномену.

З таких позицій визначаємо дві важливі тенденції означеного історіографічного процесу, які, хоча й розвивалися паралельно, накладалися одна на одну. Перша стосується намагання системно комплексно дослідити історію, теорію і практику розвитку

іншомовної освіти у європейському освітньому просторі та в окремих країнах. Ці виявилися у роботах М. Тадеєвої, яка здійснила системний порівнювальний аналіз сучасного розвитку шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи [11]; В. Гаманюк, яка дослідила розвиток теорії та практики зарубіжної освіти у Німеччині в контексті загальноєвропейських інтеграційних процесів [1]; О. Кузнєцова, яка системно дослідила мовну освіту у середніх і вищих закладах освіти Великої Британії в другій половині XX ст. [5]; Л. Гульпи, яка показала тенденції розвитку іншомовної освіти і оригінальні методики її викладання в середній школі Угорщини [2]; Л. Мовчан, яка представила комплексний аналіз змісту шкільної іншомовної освіти у Швеції [7] та ін.

Друга взаємопов'язана та загалом домінуюча тенденція виявилася у звуженні тематики досліджень, що знайшло прояв у вивченні іншомовної освіти в різних ланках освітньої системи (початковий, перший і другий ступені середньої шкільної освіти, вища освіта, освіта дорослих) та окремих компонентів, напрямів мовної освіти і стратегії зарубіжних країн. Вона знайшла відображення у дисертаційних роботах О. Максименко (2013) про організаційно-педагогічні засади професійно-орієнтованого навчання іноземних мов у країнах Європейського Союзу [6]; О. Першукової (2002) про розвиток соціально-культурного компонента змісту навчання іноземних мов в європейській шкільній освіті [9]; В. Смелянської (2011) про тенденції розвитку раннього навчання іноземним мовам у початкових школах США [10]; В. Товчигречки (2012) про двомовну освіту в університетах США [12]; О. Шестопалової (2010) про індивідуалізацію навчання іноземних мов у вищій школі Великої Британії [13] та ін.

У цих дослідженнях виявився вже згадуваний характерний для української історіографії «однобічний» територіальний вектор, який в регіональному відношенні фокусує на країнах Євросоюзу, а в лінгвокраїнознавчому – на Великій Британії, США і Німеччині. Акцентування на західноєвропейському освітньому просторі призвело до того, що основні стандарти, які визначають рівень і якість іншомовної освіти стали розглядатися, типологізуватися, оцінюватися, зіставлятися головним чином на основні параметрів визначених у рамкових документах Болонського процесу. Утім, такий підхід не вичерпує розмаїття феномену іншомовної освіти, адже поряд з державами ЄС і США, значний досвід з її розвитку нагромадили Австралія, Китай, країни Азії та пострадянського простору тощо.

Ще однією характерною рисою досліджень про розвиток іншомовної освіти у зарубіжжі стало поєднанням історико-педагогічних та лінгводидактичних компонентів. Вони будуються на методологічних парадигмах порівняльної педагогіки, що орієнтують на вивчення іншомовної освіти в широкому контексті етноісторичних і внутрішніх суспільно-політичних й соціокультурних процесів в окремих країнах, які тісно взаємозв'язані з міжрегіональними і міжнаціональними детермінантами глобалізаційного простору. При цьому домінує підхід, згідно з яким іншомовна освіта розглядається як складова загальної освіти, а результати її упровадження виявляються у процесі розвитку, навчання і виховання особистості засобом іноземної мови.

У контексті предмету своїх досліджень українські науковці осмислюють, систематизують, інтерпретують теоретичні концепції та методологічні засади дослідження іншомовної освіти, нагромаджені у науковому доробку вітчизняних і зарубіжних педагогів, лінгвістів, представників інших галузей знань. У них загалом скристалізувалося розуміння того, що ця проблема може продуктивно осмислюватися лише міждисциплінарному рівні, що інтегрує здобутки педагогіки і лінгводидактики (зокрема методики викладання іноземних мов), а також філософії, психології, етнології, культурології, інших суміжних наук.

Як приклад, відзначимо ґрунтовне дослідження М. Тадеєвої «Розвиток сучасної шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи» (2010). З означених вище позицій у ньому здійснено класифікацію наукових шкіл, які справляють вирішальний вплив на формування парадигми іншомовної освіти у європейських країнах та схарактеризовано три важливі теоретичні конструкції щодо оволодіння нею у вигляді контрастивної теорії (вивчення мовних процесів і явищ шляхом зіставлення двох або більше мов на синхронному рівні), теорії ідентичності та міжмовної теорії. Учена визначила і проаналізувала головні компоненти (лінгвістичний, психологічний, методологічний, культурологічний), які складають єдине ціле ефективної системи іншомовної освіти та показала, що вони по різному реалізуються в шкільній практиці окремих країн членів Ради-Європи [11, с. 65-129].

У руслі предмету і завдань свого дослідження М. Тадеєва обґрунтувала авторську концептуальну парадигму осмислення іншомовної освіти, що ґрунтується на компетентнісному підході. Стверджуючи, що основним об'єктом оволодіння іноземною мовою є низка компетенцій (комунікативна, етнокультурна, лінгвістична, лінгвокраїнознавча), вона доводить, що кінцевим результатом підвищення рівня шкільної іншомовної освіти і лінгвокультури має стати формування міжкультурної компетентності та здібності особистості до міжкультурної комунікації [11].

На основі синтезу західноєвропейських і вітчизняних філософських, психолого-педагогічних, мовознавчих, культурологічних джерел оригінальну соціокультурну концепцію формування мовної особистості запропонував В. Махінов. Представивши мовні стратегії формування європейського простору у другій половині XIX — на початку XX ст. у вигляді головних лінгвістичних шкіл (Женевської, Французької, Німецької, Празької), вчений порівняв їх із вітчизняною та російською лінгвосоціокультурними традиціями. На цій основі здійснено системний комплексний аналіз підходів, теорій, рефлексій мовної особистості як найважливішого поняття міжкультурної комунікації, що окреслює сукупність властивостей людина, яка може самореалізуватися в діалозі культур [7].

Результати цих дослідження мають важливе теоретичне значення для пізнання процесу формування мовної особистості у мультикультурному освітньому просторі та розуміння принципів й умов його організації в освітньому закладі задля формування як у педагога, так і в особи, що навчається відповідних професійних і життєвих компетентностей.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Проведений історіографічний аналіз показує домінуючу наприкінці XX – на початку XXI ст. тенденцію щодо нарощування масиву конкретно-тематичних досліджень, присвячених розвитку іншомовної освіти у зарубіжних країнах переважно західноєвропейського регіону. Серед їхніх авторів сформувалося розуміння того, що ця проблема може продуктивно осмислюватися лише на міждисциплінарному рівні, входячи зі здобутків педагогіки, лінгводидактики, інших суміжних наук. На такому тлі відбувся перехід від прагматично-утилітарного підходу до вивчення проблеми, орієнтованого на застосування зарубіжного досвіду в українському освітньому просторі, до цілісного осмислення цього феномену як важливої складової державних освітніх систем, основного засобу міжкультурного діалогу та важливого чинника формування особистості, здатної самореалізуватися у сучасному глобалізаційному світі.

Подальшого дослідження потребує доробок українських учених, що відображає використання ефективних методик і технологій вивчення іноземних мов у зарубіжних країнах для творчого використання цього досвіду в теорії і практиці вітчизняної педагогічної науки та організації навчального процесу у закладах освіти України.

Список використаних джерел

1. Гаманюк В.А. Іншомовної освіти Німеччині в контексті загальноєвропейських інтеграційних процесів: теорія і практика: монографія. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2012. 376 с.

2. Гульпа Л.Ю. Тенденції розвитку іншомовної освіти у середніх навчальних закладах Угорської Республіки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Прикарпат. нац. ун-т. Івано-Франківськ, 2007. 231 с.
3. Європейське Мовне Портфоліо. Методичне видання / уклад. О.Д. Карп'юк. Тернопіль : Лібра Terra, 2008. 112 с.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
5. Кузнєцова О.Ю. Розвиток мовної освіти у середніх і вищих навчальних закладах Великої Британії другої половини XX ст.: автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.01. Харків, 2003. 43 с.
6. Максименко О.Л. Організаційно-педагогічні засади професійно-орієнтованого навчання іноземних мов у країнах Європейського Союзу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2013. 305 с.
7. Махінов В.М. Становлення мовної особистості в історії розвитку європейського соціокультурного освітнього простору. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. 428 с.
8. Мовчан Л.Г. Розвиток змісту шкільної іншомовної освіти в Королівстві Швеція: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2012. 223 с.
9. Першук О.О. Розвиток соціально-культурного компонента змісту навчання іноземної мови в європейській шкільній освіті: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Ін-т. педагогіки АПН України. Київ, 2002. 220 с.
10. Смелянська В.В. Тенденції розвитку раннього навчання іноземних мов у початкових школах США: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Ніжин, 2011. 262 с.
11. Тадеєва М.І. Розвиток сучасної шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи: монографія. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 432 с.
12. Товчигречка Л.В. Двомовна освіта в університетах США (кінець XX – початок XXI століття): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Суми, 2012. 252 с.
13. Шестопалова І.О. Індивідуалізація навчання іноземних мов у вищій школі Великої Британії: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2010. 232 с.

References

1. Hamaniuk, V.A., 2021. Inshomovnoi osvita Nimechchyni v konteksti zahalnoieuropeiskykh intehtratsiinykh protsesiv: teoriia i praktyka: monohrafiia.[Foreign language education in Germany in the context of pan-European integration processes: theory and practice: monograph]. Kryvyi Rih: Publishing House, 376 p.
2. Hulpa, L.Iu., 2007. Tendentsii rozvytku inshomovnoi osvity u serednikh navchalnykh zakladakh Uhorskoii Respubliki:[Development trends of foreign language education in secondary schools in the Republic of Hungary] diss. ped. Sciences: 13.00.01 / Carpathians. nat. Univ. Ivano-Frankivsk, 231 p.
3. Karpjuk, O.D. , 2008. Ievropeiske Movne Portfolio.[European Language Portfolio]. Methodical publication / style. Ternopil: Libra Terra, 112 p.
4. Nikolaieva, Yu. S., 2003. Zahalnoieuropeiski rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia[Pan-European recommendations for language education: study, teaching, assessment] / science. ed. Kyiv: Lenwith, 273 p.
5. Kuznietsova O.Iu., 2003. Rozvytok movnoi osvity u serednikh i vyshchyykh navchalnykh zakladakh Velykoi Brytanii druhoi polovyny XX st[Development of Language Education in Secondary and Higher Education in Great Britain in the Second Half of the 20th Century]: author. diss. Dr. Ped. Sciences: 13.00.01. Kharkiv, 43 p.
6. Maksymenko O.L., 2013. Orhanizatsiino-pedahohichni zasady profesiino-orientovanoho navchannia inozemnykh mov u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu[Organizational and pedagogical principles of vocational foreign language learning in the European Union]: diss. ... Cand. ped. Sciences: 13.00.01. Kyiv, 305 p.
7. Makhinov V.M. , 2021.Stanovlennia movnoi osobystosti v istorii rozvytku yevropeiskoho sotsiokulturnoho osvitnoho prostoru[Becoming a linguistic personality in the history of the development of the European socio-cultural educational space]. Kyiv: Publishing House of NP Drahomanov, 428 p..
8. Movchan L.H., 2013. Rozvytok zmistu shkilnoi inshomovnoi osvity v Korolivstvi Shvetsii[Content Development of School Foreign Language Education in the Kingdom of Sweden]: Diss. ... Cand. ped. Sciences: 13.00.01. Kyiv, 223 p.
9. Pershukova O.O., 2002. Rozvytok sotsialno-kulturnoho komponenta zmistu navchannia inozemnoi movy v yevropeiskii shkilnii osviti [Development of the socio-cultural component of foreign language teaching in European school education]: dissertation. ... Cand. ped. Sciences: 13.00.01 / Inst. pedagogy of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Kyiv, 220 p.
10. Smelianska V.V., 2011. Tendentsii rozvytku rannoho navchannia inozemnykh mov u pochatkovykh shkolakh SShA[Development trends of Early Foreign Language Teaching in US Elementary Schools]: Dis. ... Cand. ped. Sciences: 13.00.01. Nizhin, 262 p.
11. Tadeieva M.I., 2010. Rozvytok suchasnoi shkilnoi inshomovnoi osvity v krainakh-chlenakh Rady Yevropy: monohrafiia. Ternopil[The Development of Modern School Foreign Language Education in the Council of Europe Member States]: A Monograph. Ternopil: The Educational Book - Bogdan, 432 p.
12. Tovchyhrechka L.V., 2012. Dvomovna osvita v universytetakh SShA (kinets KhKh – pochatok XXI stolittia)[Bilingual Education at US Universities (End of XX - Beginning of XXI Century)]: diss. ... Cand. ped. Sciences: 13.00.01. Sumy, 252 p.
13. Shestopalova I.O., 2010. Indyvidualizatsiia navchannia inozemnykh mov u vyshchii shkoli Velykoi Brytanii[The Individualization of Foreign Language Teaching at a Higher School of UK]: Diss. ... Cand. ped. Sciences: 13.00.01. Kyiv, 232 p.

В статье определены основные векторы и тенденции развития историографии украинской педагогической науки по изучению иноязычного образования в зарубежных странах. Показано, что предметное исследование этой проблемы началось во второй половине 1990-х гг., в 2004 – 2007 гг. значительно усилилось внимание к ее изучению, в последующее десятилетие произошел настоящий бум в научном осмыслении указанного феномена. Это обусловило расширение тематического спектра исследований и усиление их междисциплинарной направленности.

Ключевые слова: педагогическая наука, педагогическая компаративистика, историография педагогической науки, образование, иноязычное образование, зарубежные страны, лингвистика.

The main vectors and development trends of the historiography of Ukrainian pedagogical science for the study of foreign language education in foreign countries have been identified in the article. It has been shown that a substantive study of this problem began in the second half of

the 1990s., in 2004 - 2007, attention to its study increased significantly, over the next decade there was a real boom in the scientific understanding of this phenomenon. This led to the expansion of the thematic spectrum of research and the strengthening of their interdisciplinary focus of research at the intersection of pedagogy, linguistics and other areas of knowledge. It has been found out that in the 2000s Ukrainian scientists began to substantively study the theoretical and organizational-methodological foundations of teaching foreign languages at different levels of foreign school education. This process was caused by pragmatic motives, therefore, foreign experience was comprehended primarily from the standpoint of its application in the Ukrainian educational space. This led to an aspect-selective approach to its study, therefore, foreign language education was conceptualized not as a separate phenomenon of pedagogy and linguistics, but fragmentarily, for purely utilitarian purposes. Against this background, the number of studies on pedagogical comparative studies on the development of foreign language education in individual countries, mainly in the Western European region, grew. Two important trends of the historiographic process of studying foreign language education have been identified. The first concerns the attempt to systematically comprehensively study the history, theory and practice of the development of foreign language education in the European educational space and in individual countries. The second dominant trend manifested itself in the research related topics, found its manifestation in the study of the development of foreign language education in different parts of the educational system (primary, first and second degrees of secondary school education, higher education, adult education) and individual components, directions of language education and strategy.

Key words: pedagogical science, pedagogical comparative studies, historiography of pedagogical science, foreign education, foreign language education, foreign countries, linguistics.

УДК 378:37.011.3-051(489)(481)(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2019-2(10)-208-210

Граб Мар'яна Василівна,
аспірант,

Мукачівський державний університет, м. Мукачево

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ДАНІЇ ТА НОРВЕГІЇ

У статті проведено аналіз структури освітньої системи Королівств Данії та Норвегії, визначено траєкторію професійної підготовки майбутніх фахівців в межах загальнонаціональної системи освіти та здійснено наукову розвідку інституційної системи професійної освіти усіх рівнів. Узагальнені результати наукового дослідження дали змогу визначити особливості системи професійної освіти педагогів Данії та Норвегії та обґрунтувати екстраполяції досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців скандинавських країн у вітчизняну систему професійної освіти.

Ключові слова: професійна підготовка педагогів, національна система освіти, навчальний заклад, Данія, Норвегія.

Постановка проблеми. Підвищені вимоги суспільства до компетентності сучасного вчителя нової української школи, як носія культури і транслятора соціальних цінностей, зумовлюють необхідність постійного удосконалення його професійної підготовки у закладах вищої освіти. В контексті сьогодення важливо враховувати кращі зразки української педагогічної освіти та запроваджувати позитивний досвід професійної підготовки педагогів Європи. Розглядаючи вчителів, як основних агентів впровадження стратегії розвитку освіти, європейські інституції проголосили педагогічну освіту однією з основ європейської соціальної моделі.

Професійна освіта провідних країн Європи, зокрема Скандинавських країн, орієнтована на високоефективний розвиток економіки, безперервний потік інновацій та виробництва продукції, що потребує високоінтектуального потенціалу нації. Фахова підготовка майбутніх учителів Королівств Данії та Норвегії спрямована, насамперед, на індивідуальний супровід студентів, формування їх особистих цілей у навчанні, соціальне включення, що забезпечує сприятливі умови для всебічного та гармонійного розвитку особистості педагога, його свободи, творчих здібностей, формування готовності до самовдосконалення та самореалізації.

Формуючи національну концепцію дидактичної системи педагогічної освіти, варто, на нашу думку, врахувати зарубіжний досвід з метою адаптації найефективніших зарубіжних технологій до вітчизняного освітнього середовища закладів вищої освіти.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Особливості сучасного стану професійної освіти (як національної, так і світової), змісту процесів становлення, модернізації, реформування і координування системи професійної підготовки відповідно до вимог сучасного національного та світового ринку праці знайшли відображення в наукових розвідках як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників. Цінними для нашого дослідження є праці В. Афанасьєва, Дж. Гудлед, О. Дубасенюк [2], І. Зязюна, Т. Завгородньої, А. Кузьмінського, А. Лігоцького, Л. Хомич та ін. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про зацікавленість українських науковців проблемою вивчення й запровадження досвіду професійної підготовки майбутніх учителів,

набутого в різних країнах світу. Зокрема, у наукових доробках Н. Авшенюк [1] розкрито тенденції професійного розвитку вчителів у розвинених англосовітських країнах в умовах глобалізації. Л. Катревич висвітлює сучасні тенденції та зміст професійної підготовки вчителів гуманітарних дисциплін у вищих закладах освіти Великої Британії. У дослідженнях М. Задорожної обґрунтовано особливості професійної підготовки соціальних педагогів до роботи з сім'єю у різних типах вищих навчальних закладів Німеччини. Проблема становлення економічної освіти у вищій школі Чехії і Словаччини у ХХ ст. досліджена Г. Товканець [7].

Науковий інтерес для нас становлять дисертаційні дослідження, присвячені тенденціям розвитку освіти дорослих у Скандинавських країнах у другій половині ХХ ст. (О. Огієнко); особливостям сучасної університетської освіти в країнах Західної Європи, проблемам її реформування, модернізації у західноєвропейських державах та Україні (О. Карпенко, П. Кряжев, Г. Поберезька, А. Ржевська). В контексті нашого дослідження заслуговують на увагу праці вчених, які займаються вивченням організації неперервної професійної освіти в Данії (А. Роляк) [5], системою підготовки педагогічних кадрів в Королівстві Норвегії (В. Семілетко) [6]; вивчають досвід підготовки вчителів у Швеції (Н. Кошарна), особливості професійної підготовки соціальних працівників у системі вищої освіти Данії (Т. Логвиненко) [3]. О. Леонтєва, О. Матвієнко у своїх наукових працях розкривають основні аспекти сучасної освітньої системи, зміст і напрями професійної підготовки фахівців у Данії.

Мета статті: розкрити особливості професійної підготовки вчителів Данії та Норвегії.

Результати дослідження. Як відносно самостійний соціокультурний інститут, педагогічна освіта у Скандинавських країнах має свій вектор розвитку. Будучи тісно пов'язаною з іншими інститутами суспільства, вона забезпечує випереджальний вплив на економіку, політику, науку, ідеологію; є стрижнем стійкого розвитку і забезпечення стабільності в суспільстві; виступає самодостатньою цінністю, що забезпечує самоідентифікацію особистості, усвідомлення відповідальності

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>